

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

2. Ethnicoru[m], Fortunam Deam credentium, fabulosa opinio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

CAPVT XXIV.

Quid non sit, aut quid sit FORTUNA, CASVS,
FATVM? & in his omnibus Deum domi-
nari.

Precipuus ferè error est mortalium, vt credant, *Fortunam*, aut *Fatum*, in casibus humanis, domina-
ri: quorum vno Prouidentiam è medio tollunt, al-
tero necessitatem ipsi Deo imponunt; & vtroque
efficiunt, vt Deus non esse Deus videatur. Si enim
Deo necesse est Deam adiungere, quæ *Fortuna* vocetur, atque
hunc Mundum regat; conficitur, Deum non sufficere, ad hunc
Mundum gubernandum. At qualis ille esset Deus? quàm parum
omnipotens? quàmque inops, si *Fortuna* ope auxiliòque indige-
ret? Quod etiam consequens est, si vlla *Fati* necessitate vrgeatur.
Siquidem nulla est omnipotentia, vbi necessitas manum iniicit,
aliquid facere cupienti. Quin neque illi ipsi rectè sunt ratiocina-
ti, qui, cum omnia assererent fortuitò contingere, *Fortunam* esse
Deam crediderunt. Si enim Dea illa aliquid fieri voluit, ergo id,
non *fortuito casu*, sed Deæ consilio ac voluntate euènit, aut si for-
tuitò euenit, ergo id Dea nulla voluit euenire. Qua de caussa Epi-
curus, teste Nicephoro, nullos Deos asseruit, omniaq; fortuitò, & sua
sponte existere sensit, & Mundum, nulla prouidentia regi, aperte docuit.
Quid necesse est prouidere, si omnia quãdam *Fati* necessitate fiunt?
quid consulto opus est, si omnia fortuitò contingunt?

Et tamen fuère, qui ita stultescerent? Apud Poëtas, *For-
tuna* gubernans, *caca, fatalis, omnipotens* vocatur. Poëtas secuti sunt
oratores. Tullius scribit: *Magnam esse vim, in Fortuna, in vtramq;
partem, vel ad secundas res, vel ad aduersas, quis ignorat?* Idem ali-
bi, *dominam rerum Fortunam* appellat. Iam si de Philosophis sit
sermo, *Fortunam insanam esse & cecam, & brutam* perhibent Philoso-
phi, ait author ad Herennium, *saxòq; instare globo* prædicant volu-
bili. Ex Niceta constat, *Fortune* imaginem, apud quosdam, no-
uaculæ impositam, vel globo, ad prosperæ *Fortune* periculum &
instabilitatem designandam: quod habet etiam Dio Chrysof-
tus. Apud alios, erat gubernaculum nauis insertum manibus
eius,

I.

Nicephor.
lib. 10. hist.
Eccles. c. 26.

II.

Lucret. l. 5.
Cic. l. 2. Of-
fic.
Cicer. pro
Marcello.
Author ad
Heren.
Nicet. 4.
thesaur. in
appendic. 1.
ad heres. 42.
Dio Chryf.
orat. 64.

Aristot. l. 2.
Phys. c. 4.

Clem. Alex-
andrin. in
protrept.

S. Greg. Na-
zianz. or. 3.
Cic. in Læ-
lio.

III.
Paulan. l. 4.

eius, tanquam rerum yniversitatem moderantis. Certè, præter Epicurum, paulo priùs, citatum, Democriti & Empedoclis, ut testatur Aristoteles, sententia fuit, omnia, in Mundo, formata esse ex fortuito impetu atque concursu atomorum: omnia item, quæ in Mundo fiunt, fieri casu. *Cebes Philosophus*, teste Cicerone, alijs, veteres Fortunam cæcam effinxerunt, furenti similem, volubili saxo pendentem. Quo pictura artificio significare volebant, eam nihil ratione aut iudicio, omnia temerè & cæco impetu administrare; rerum humanarum aleam suscipere, deq; vertere; iniquam vexatricem esse; malis propitiam; bonis aduersam; vagam ac versatilem; & in sola leuitate constantem. Quid multis opus est? eò dementia ventum est, ut Romani Fortunam Deam maximam cum putarent, illam tamen, ut notat Clemens Alexandrinus, in sterquilinio locarent, scilicet dignum Deæ templum secessum tribuentes, ait idem. Nondum satis est; vsque eò Romani insaniuerunt, ut hanc Deam, in sterquilinio, collocatam, adorarent; immo etiam *Mala fortuna* aram in Exquilij extruerent. Seruius Tullius non solum, in Capitolio, Fortunam *Primigeniam* & *Obsequentem* dedicauit; sed etiam iactare & prædicare ausus est, sibi consuetudinem intercedere cum Fortuna, quam, per fenestram quandam, in suum cubiculum, ad se delabi dictitabat. Euersum eius templum, grauitè ultum Iulianum, quasi summum nefas esset factum, scribit Nazianzenus. Nimirum rectè dictum est à M. Tullio: *Non ipsa solum Fortuna cæca est, sed eos etiam plerumq; efficit cæcos, quos complexa est.* Et ille:

Fortuna, nimium quem fouet, stultum facit.

Quod utinam Ethnicis tantum contigisset! Nunc, non modo Bupalus, apud Smyrnæos, sed etiam Christiani, Ethnicismum obolentes, Deam hanc nudam, cæcam, secundo flatu carbasa ventilantem, in libris, in nummis, in scutis, in columnis, in ipsis ædium vestibulis pingunt & suspendunt; ut necesse esset vel ipsos, qui transeunt, cæcos fieri, ne impudentem Deam aspicerent; vel nudam vestiri, ut aspici non posset. Neque satis est, Veneream imaginem huic Deæ poni; à plurimis Dea habetur, à plurimis, ut Dea colitur: à plurimis, cum Sallustio, dicitur, *Fortuna in omni re dominatur: ea, res cunctas, ex libidine magis, quam ex vero celebrat obscuratq;.* An non enim multi, sermone quotidiano, Fortunam suam vel laudant, vel accusant; vel etiam inuocant? An non Fortuna plurima attribuunt? An non dicunt, inter ludendum, sibi Fortunam fauisse,

aut